

Karolina Walancik

Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej

E-MAIL: kwalancik@gmail.com ORCID: 0000-0002-9988-0145

Pedagogika i edukacja w wikiświecie; o zmianie/zmianach kultury edukacji w środowisku cyfrowym – jak je badać, opisywać i interpretować

Sprawozdanie z XXXV Letniej Szkoły Młodych Pedagogów im. Marii Dudzikowej

Letnia Szkoła Młodych Pedagogów im. Marii Dudzikowej to wydarzenie tradycyjnie organizowane przez Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, (KNP PAN), któremu aktualnie przewodniczy prof. dr hab. Agnieszka Cybał-Michalska.

XXXV Jubileuszowa Letnia Szkoła Młodych Pedagogów im. Marii Dudzikowej odbywała się w dniach od 4 do 9 września 2022 roku w malowniczo położonym kompleksie konferencyjno-wypoczynkowym w Bielsku-Białej, u podnóża gór – Dębowca i Szyndzielni w Hotelu Dębowiec, z widokiem na Beskid Śląski i Mały.

Z uwagi na fakt, że zaszczytną rolę gospodarza XXXV LSMP pełniła w tym roku Akademia WSB wraz z Panią Rektor dr hab. Zdzisławą Dacko-Pikiewicz, prof. AWSB i Przewodniczącym Rady Dyscypliny Pedagogika Akademii WSB dr. hab. Markiem Walancikiem, prof. AWSB uroczysta inauguracja tego wydarzenia w dniu 5 września 2022 roku miała miejsce w Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej. Kierownictwo naukowe nad XXXV LSMP sprawowały prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak oraz dr hab. Ewa Bochno, prof. UZ. Sekretarzem XXXV LSMP była dr Karolina Walancik, natomiast członkami komitetu organizacyjnego dr Edyta Nowak-Żółty i dr Michał Szyszka. Projekt współfinansowany był przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Problematyka XXXV LSMP dotyczyła nowych wyzwań, które pojawiły się przed edukacją akademicką i pedagogiką w wyniku eskalacji aktywności masowej w mediach cyfrowych.

Tytuł XXXV LSMP szkoły został określony w nawiązaniu do wskazanej problematyki *Pedagogika i edukacja w wikiświecie; o zmianie/zmianach kultury edukacji w środowisku cyfrowym – jak je badać, opisywać i interpretować* i obejmował swoim zakresem analizę zarówno społecznej, jak i cyfrowej przestrzeni współpracy oraz edukacji.

Uczestnicy XXXV LSMP skoncentrowani byli na dokonaniu diagnozy wikiświata oraz roli człowieka w wikiświecie. Dokonując analizy wielu teorii naukowych oraz przykładów praktyk pedagogicznych uczestnicy próbowali uzyskać odpowiedzi między innymi na takie pytania, jak: Czym jest wikiświat? Co i jak badać w wikiświecie? Czego i jak uczymy się w wikiświecie?

Ceremonia otwarcia Jubileuszowej XXXV LSMP, której dokonali Jego Magnificencja Prorektor Akademii WSB ds. studenckich i współpracy z otoczeniem dr hab. Marcin Lis, prof. AWSB, oraz Prorektor Akademii WSB ds. nauki i kształcenia dr hab. Katarzyna Szczepańska-Woszczyna, prof. AWSB, odbyła się w Auditorium Akademii WSB 5 września 2022 roku. Po uroczystym przywitaniu gości oraz podziękowaniu KN PAN za możliwość organizacji Jubileuszowej XXXV LSMP przez Akademię WSB Prorektor dr hab. Marcin Lis, prof. AWSB, podkreślił siłę tradycji oraz historyczne i naukowe znaczenie LSMP. Zaznaczył aktualność problematyki XXXV LSMP dotyczącej rewolucji cyfrowej, której jesteśmy zarówno świadkami, jak i uczestnikami. Zauważył, że po zakończeniu XXXV LSMP jej uczestnicy będą zapewne z większą odwagą uczestniczyć w wikiświecie, będą bezpiecznie surfować po sieci, chronić swoje dane, jak również badać ten świat, opisywać i interpretować.

W dalszej kolejności w imieniu organizatorów przemówienie wygłosiła Przewodnicząca Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska. Pani Profesor wyraziła słowa wdzięczności dla gospodarzy XXXV LSMP – Akademii WSB – Katedry Pedagogiki. Pani Profesor podkreśliła wagę i znaczenie LSMP w rozwoju młodych pedagogów, oraz ogromną tradycję, jaką Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, jego byli Przewodniczący, a obecnie ona sprawuje nad organizacją Letniej Szkoły Młodych Pedagogów. Określiła LSMP jako łącznik w nawiązywaniu kontaktów naukowych oraz budowaniu relacji Mistrz–Uczeń. Wskazała na inspirującą rolę LSMP stanowiącą nieraz początek intelektualnej przygody w świecie nauki. Jednocześnie określając LSMP jako przestrzeń autorytetu, odpowiadając za jakość naukową zgodnie z ideą, misją jej Patronki Profesor Marii Dudzikowej. Pani Przewodnicząca KN PAN zwróciła uwagę, że od 2019 roku animatorkami ruchu Młodych

Naukowców są w swoim powołaniu prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak i dr hab. Ewa Bochno, prof. UZ, które uczestniczą z ogromną pasją w rozwoju kolejnych młodych pokoleń naukowców.

Z okazji XXXV LSMP prof. dr hab. Tadeusza Lewowickiego, który przez wiele lat był Przewodniczącym KNP PAN, osobą niezwykle wspierającą Szkołę oraz „Naukowym Ojcem LSMP” przygotował List Jubileuszowy skierowany do organizatorów i uczestników tego wydarzenia.

W swoim Liście Profesor wyraził uznanie dla zgłoszonego przed ponad czterdziestu laty pomysłu – propozycji organizowania letnich spotkań profesorów i młodych pedagogów. Wskazał, że organizatorem i pierwszym patronem tej inicjatywy był ówczesny przewodniczący Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN – Profesor Wincenty Okoń. Podkreślił, że z biegiem lat ukształtowane zostały podstawowe nurty merytoryczne LSMP. Określił te nurty następująco: po pierwsze – jako najnowsze nurty we współczesnej pedagogice, po drugie – współczesne nurty w szeroko pojmowanej humanistyce, po trzecie – zagadnienia metodologii, po czwarte – kształtowanie krytycznego i kreatywnego podejścia do wiedzy naukowej oraz umiejętności poszukiwania i przedstawiania wątków oryginalnych. Podkreślił, że wszystkie te dokonania były i są możliwe dzięki zaangażowaniu wielu ludzi, którzy cały czas patronują LSMP. Na zakończenie życzył zdrowia, pokoju, pomyślności wszystkim organizatorom i uczestnikom LSMP. List Pana Profesora odczytał dr hab. Marek Walancik, prof. AWSB.

Następnie w swoich wystąpieniach kierowniczkii naukowe LSMP prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak i dr hab. Ewa Bochno, prof. UZ, podkreśliły tradycję LSMP. Wskazały na potrzebę eksploracji problemów masowych, które dominują w otaczającej rzeczywistości w kontekście poznawania i doskonalenia warsztatu badacza.

Były również wspomnienia z poprzednich LSMP. Spotkania, tematykę LSMP oraz Patronkę i Mistrzów wspominali: prof. dr hab. Mirosława Nowak-Dziemianowicz, dr hab. Zofia Szarota, prof. AWSB, jej uczestniczki, dzisiaj Mistrzynie, adiunkci dr Adam Konopnicki, Przewodniczący Samorządu LSMP dr Aleksander Cywiński.

Inaugurację uświetnił koncert zespołu dzieci i młodzieży ociemniałej z Charkowa z Ukrainy, które znalazły opiekę i schronienie w Dąbrowie Górniczej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej. Na inaugurację przybyły wraz z Dyrektorem Ośrodka, Panią mgr Violetta Trzcina.

Po koncercie nastąpiło uroczyste przekazanie insygniów LSMP gospodarzom przyszlórocznej, XXXVI LSMP, przedstawicielom Uniwersytetu Jana

Kochanowskiego (UJK) w Kielcach. Symbolizująca władzę i sprawne zarządzanie „pałeczka dyrygenta” trafiła w ręce dr hab. Marioli Wojciechowskiej, prof. UJK, Dziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, którą przekazał dr hab. Marek Walancik, prof. AWSB wypowiadając sentencję: „Niech otworzą się serca, kiesy i kasy dla dobra nauki”. Natomiast „Kociałkę” stanowiącą atrybut sekretarzy z rąk dr Karoliny Walancik przejęli sekretarz XXXVI LSMP Bartłomiej Kotowski oraz Karolina Wiśniewska i Justyna Miko-Giedyk z UJK.

Następnie wręczono dyplomy w kategorii „Strzał w dziesiątkę”. Dyplomy otrzymali:

- prof. dr hab. Tadeusz Lewowicki za Wzorowe Ojcowanie Letniej Szkole Młodych Pedagogów im. Marii Dudzikowej, w uznaniu zasług za wieloletnią opiekę i zaangażowanie w funkcjonowanie LSMP, pracę na rzecz Młodych oraz integrowanie pedagogicznego środowiska;
- prof. dr hab. Roman Leppert za zorganizowanie wirtualnej przestrzeni Akademickiego Zacisza – cotygodniowych seminariów z udziałem setek uczestniczek i uczestników;
- dr Aleksander Cywiński za „objawową i wysoce zakaźną” aktywność Samorządu Letniej Szkoły Młodych Pedagogów im. Marii Dudzikowej (nie tylko w dobie pandemii Covid).

Po pełnym wspomnień i dyskusji obiedzie w Akademii WSB uczestnicy LSMP udali się do Hotelu Dębowiec, gdzie wykład wprowadzający w tematykę LSMP: *Pedagogika i edukacja w wikiświecie szansą na radykalną zmianę szkoły. Z zagranicznych doświadczeń* połączony z dyskusją wygłosił prof. dr hab. Bogusław Śliwerski. Profesor podczas wykładu odniósł się do permanentnej zmiany w systemie oświatowym, która nie służy rozwojowi. Przedstawił rys funkcjonowania publicznych szkół w takich państwach jak Niemcy, Austria, Szwajcaria, Dania, Holandia, podkreślając wagę nowych technologii, które w tych szkołach są naturalnym środkiem rozwoju procesów uczenia się oraz uspołecznienia. Wykład zakończyła dyskusja oraz wręczenie pamiątki LSMP Panu Profesorowi. W tym roku każdy wykładowca otrzymywał figurkę Bolka, Lolka lub inną zastrzeżoną patentem, a związaną z filmami dla dzieci powstałymi w Studiu Filmów Rysunkowych w Bielsku-Białej.

Po przerwie kawowej w ramach *Giełdy (p)różności* odbyły się wystąpienia Młodych połączone z dyskusją. Po kolacji odbył się *Wieczór integracyjny: poznajmy się bliżej. Uczestniczki i uczestnicy sami o sobie i swoich ośrodkach naukowych*. Uczestnicy opowiadali o swoich zainteresowaniach i planach

badawczych, przekazano upominki w postaci publikacji naukowych od różnych wydawnictw pedagogicznych, socjologicznych, psychologicznych. Kolejne dni XXXV LSMP poświęcone były intensywnej twórczej pracy naukowej oraz emocjonujących dyskusji pełnych wymiany doświadczeń.

Zgodnie z tradycją LSMP każdy dzień rozpoczynał się od konsultacji uczestniczek i uczestników z kierowniczkami LSMP oraz Mistrzami LSMP, przy porannej kawie. Następnie wykłady Mistrzów przeplatały się z dyskusjami naukowymi oraz wystąpieniami młodych uczestników.

We wtorek w ramach *Wykładów z Mistrzami* swój wykład *Prawda, fałsz czy manipulacja? Jak uczyć oceny wiarygodności w sieci WWW* wygłosił prof. dr hab. Adam Wierzbicki. Profesor poruszył problematykę sterowania i manipulowania opinią publiczną z wykorzystaniem współczesnych narzędzi.

Następnie odbyła się *Giełda (p)różności*, podczas której, nowi jak i „doświadczeni” uczestnicy LSMP, przedstawili swoje wystąpienia, dyskutowali o teorii i praktyce w świecie nauki. Następnie wykład wygłosił prof. dr hab. Stefan Kwiatkowski, który przedstawił *Współczesne problemy pedagogiki: w kierunku integracji teorii z praktyką*. Wystąpienie to wywołało żywą dyskusję Mistrzów i młodych badaczy wokół paradygmatów w metodologii.

Dr hab. Marek Walancik, prof. AWSB, omówił *Współczesne zagrożenia w rzeczywistości i wirtualnym świecie. Potrzebę eksploracji, opisu i wyjaśnienia tych zagrożeń*. W wystąpieniu zwrócił uwagę na współczesne teatry działań jak: ziemia, powietrze, woda i cyberprzestrzeń. Zwłaszcza ten ostatni wzbudził wiele pytań i spowodował dyskusję

Po kolejnej *Giełdzie (p)różności* odbyły się warsztaty prowadzone przez mgr Magdalenę Wilczyńską na temat *Wykrywania dezinformacji w sieci WWW*. Po ćwiczeniach relaksacyjnych przeprowadzonych na początku warsztatów i w trakcie ich trwania przez prowadzącą, uwaga słuchaczy została skoncentrowana zarówno na teoretycznych uwarunkowaniach dezinformacji, jak i na metodach i technikach weryfikacji pojawiających się w sieci treści.

Podczas przerw w wykładach i warsztatach badacze gromadzili się przy pełnych treści, zdjęć i pamiątek kronikach LSMP.

Wtorkowy wieczór zakończyła kolacja przy ognisku, podczas której uczestnicy toczyli nie tylko naukowe dyskusje dotyczące wirtualnej rzeczywistości, ale również poruszyli tematykę kulturowo-społecznej tożsamości regionu, jakim jest Beskid Żywiecki.

W wieczornych spotkaniach Samorządu z Młodymi oraz Młodych z Młodymi prym wiódł Samorząd LSMP wraz z jego przewodniczącym dr. Aleksandrem Cywińskim. Do późnych godzin nocnych trwały również spotkania Mistrzyń i Mistrzów.

Podczas kolejnych dni LSMP odbywały się wykłady Mistrzów, które zawsze kończyły się pełnymi inspiracji dyskusjami. Swoje opracowania zaprezentowali:

- prof. dr hab. Mirosława Nowak-Dziemianowicz: *Rzeczywistość cyfrowa jako przedmiot badań pedagogiki. Epistemologia wyjątku czy poznawcza codzienność*;
- dr hab. Jacek Pyżalski, prof. UAM: *Co świat online zmienił w życiu młodych ludzi (i jakie są pułapki badania tego)?*;
- dr hab. Maciej Tanaś, prof. APS: *Technologiczne uwikłanie człowieka – między kreatywnością a niepokojem i frustracją. O potrzebie badań, opisu i interpretacji nowej rzeczywistości pedagogicznej*;
- prof. dr hab. Zenon Gajdzica: *Niepełnosprawność w wirtualnym świecie – otwarte czy uchylone drzwi dla badacza?*;
- dr hab. Zofia Szarota, prof. AWSB: *Moorland – całozyciowe uczenie się dorosłych i jego przestrzenie w Wikiświecie*.

Bardzo interesujące okazały się również warsztaty zorganizowane przez dr. hab. Tomasza Huka, prof. UŚ, oraz dr Anetę Makowską i dr. Maksymilian Chutorański. Warsztat *Co dzieci wrzucają do sieci? Kontekst, kodyfikacja i interpretacja materiałów audiowizualnych* prowadzony przez dr. hab. Tomasza Huka, prof. UŚ, umożliwił uczestnikom utworzenie grup i włączenie ich bardzo aktywnie do udziału w omawianiu problematyki dotyczącej materiałów, które dzieci wrzucają do sieci. Aneta Makowska oraz Maksymilian Chutorański przedstawili tematykę *Złożoność. Po co wyobraźnia?*. Natomiast Adam Konopnicki prowadził warsztaty na temat *Nowej starej opowieści o nauce w wikiświecie*.

W czasie kolejnych dni w środę i czwartek odbywały się również przewidziane przez LSMP spotkania w formie seminarium. Profesor dr hab. Janusz Andrzej Majcherek w prowadzonym seminarium podjął próbę odpowiedzi na pytanie: *Czy uzasadniony jest optymizm pedagogiczny?* Z kolei dr hab. Małgorzata Orłowska, prof. AWSB, omówiła problematykę *Między leisure a play – dylemat naszych czasów*.

Ciekawym miejscem do prowadzenia naukowych dysput okazała się „Szyndzielnia” – szczyt w Beskidzie Śląskim wznoszący się na północ od Klimczoka, usytuowany pomiędzy dolinami Olszówki, Wapienicy i Białki.

Istotny i niezmiernie wartościowy był również kończący czwartkowy dzień rozważań naukowych warsztat prowadzony przez zastępcę dyrektora Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau mgr. Andrzeja Kacorzyka o te-

matyce *Nie tak dawno, nie tak daleko? – jak dzisiaj opowiadać o trudnej przeszłości*. Dyrektor, omawiając narzędzia informatyczne używane w Muzeum, podkreślił istniejące możliwości prowadzenia różnorodnych form edukacyjnych w takich miejscach, jakim jest Muzeum Auschwitz-Birkenau.

Czwartkowy wieczór zakończyła uroczysta kolacja, pełna wspomnień, zarówno naukowych jak i towarzyskich dyskusji. Wręczono Listy Gratulacyjne od Przewodniczącej KNP PAN prof. dr hab. Agnieszki Cybal-Michalskiej wraz z pamiątkami Jubileuszowej XXXV LSMP kierowniczkom LSMP prof. dr hab. Marii Czerepaniak-Walczak i dr hab. Ewie Bochno, prof. UZ, oraz kierownikowi Katedry Pedagogiki Akademii WSB dr hab. Markowi Walancikowi, prof. AWSB. Tradycyjnie odbyła się również pełna interesujących wystąpień Fraszkolimerykojada. Wielu pozytywnych wrażeń dostarczyły przygotowane przez samorząd LSMP memy dotyczące uczestników oraz wydarzeń z każdego dnia LSMP. Dopełnieniem wieczoru stała się wspólna sesja fotograficzna, a Wspólnocie Naukowej Młodych Badaczy towarzyszyło powtarzane autorskie hasło Profesor Marii Dudzikowej *współ – zespół!*

Ostatniego dnia XXXV LSMP prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak i dr hab. Ewa Bochno, prof. UZ wygłosiły wykład *Co, do i dla kogo oraz jak pisać? O przygotowaniu tekstu naukowego w wikiświecie*. Wykład był zarysem do dyskusji i wielu pytań dotyczących metodyki i techniki pisania. Krótkie wykłady wygłosili również prof. dr hab. Zenon Gajdzica, dr hab. Zofia Szarota, prof. AWSB, oraz dr hab. Jacek Pyżalski, prof. UAM.

Nastąpiło uroczyste wręczenie dyplomów dotyczących rozstrzygniętych w ramach XXXV LSMP konkursów. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że Jubileuszowa XXXV LSMP była po raz pierwszy międzynarodowa. Uczestniczyły w niej bowiem osoby z zagranicy. Stypendium ufundowane przez kierowniczkę Jubileuszowej XXXV LSMP i Panią dr Magdalenę Mydlowską, Rektor Uczelni Społeczno-Medycznej w Warszawie, pokryły koszty udziału w LSMP uczestniczek pochodzących z Ukrainy. W LSMP udział wzięły dr Kateryna Hodlevska z Van Ziaziune Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine oraz mgr Yuliia Kosenchuk. To właśnie te Uczestniczki otrzymały dyplomy za prekursorstwo w umiędzynarodawianiu Letniej Szkoły Młodych Pedagogów im. Marii Dudzikowej.

Ponadto wręczono wyróżnienia tym osobom, które inspirująco, przekonywująco, z pasją zachęcały do dyskusji w kategorii „Twórczy Szum” i „Twórczy Szumek”. W kategorii „Twórczy Szum” dyplom otrzymała dr Magdalena Gierczak-Borkowska, a w kategorii „Twórczy Szumek” – mgr Agata Borowska.

Nagrody Audytorium za najlepsze wystąpienie otrzymały – w kategorii doktorów: dr Anna Irasiak (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie) za wystąpienie *Pedagogika, informatyka i językoznawstwo – efekty wykraczania poza ramy dyscypliny na przykładzie projektu Avatar2PJM* i dr Iwona Murawska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) za wystąpienie *Człowieku, uciekaj stąd. Badanie, które przyplącałam zdrowiem*. W kategorii magistrów dyplomy otrzymały: mgr Edyta Halista-Telus (Politechnika Koszalińska) za wystąpienie *Cyberbullying – charakterystyka i profilaktyka* oraz mgr Yuliia Kosenchuk (Uczelnia Społeczno-Medyczna w Warszawie) za wystąpienie *Współczesne trendy w reformowaniu edukacji szkolnej w Finlandii*.

Podsumowania i zamknięcia XXXV Jubileuszowej LSMP im. Marii Dudzikowej dokonały tradycyjnie prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak i dr hab. Ewa Bochno, prof. UZ. W imieniu Akademii WSB dr hab. Marek Walancik, prof. AWSB, podziękował wszystkim za uczestnictwo, złożył kierownikom LSMP, Mistrzom oraz uczestnikom życzenia wszelkiej radości z dokonań LSMP oraz pomyślności podczas naukowych przedsięwzięć. Kierowniczki LSMP poinformowały również o możliwości przygotowania przez uczestników publikacji naukowych do kolejnego numeru półrocznika „Parezia. Czasopismo Forum Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN”.

Wspólny lunch wypełniły rozmowy, wymiany kontaktów oraz deklaracje dotyczące kolejnego spotkania uczestników w ramach LSMP – za rok w Kielcach.

Podsumowując, wskazać należy, że XXXV Jubileuszowa LSMP im. Marii Dudzikowej obfitowała w wydarzenia naukowe na skalę międzynarodową. Pozostanie w pamięci uczestników: Mistrzyń i Mistrzów oraz Młodych Badaczy jako spotkanie inspirujące do pogłębiania problematyki badawczej otaczającego na współczesnego świata również w kontekście pamiętania–niezapominania o przeszłości i historii, czego wyrazem był warsztat dotyczący Muzeum Auschwitz-Birkenau.

Podkreślić należy, że Jubileuszowa XXXV LSMP bez wątpienia znajdzie miejsce na „naukowych kartach historii” jako wydarzenie wyjątkowe, którego celem jest budowanie i rozwój dialogu naukowego pełnego, wartości humanistycznych oraz tradycji „wspólnoty ludzi uczących się”. Znaczenie Letniej Szkoły Młodych Pedagogów w procesie wspierania całego środowiska akademickiego pedagogów pozostaje bowiem niezmiernie istotne zarówno dla Mistrzów, Mistrzyń, jak i młodych adeptów nauki teraz i w przyszłości.